

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Štěpána Výborného a soudců Jan Schneeweise a Jana Kratochvíla v právní věci

žalobkyně: **M. U.**
zastoupená advokátkou Mgr. Denisou Soukup Hrušákovou
se sídlem Na Kovárně 8, Praha 10

proti

žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**
se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 11. 2020, č.j. MSP-161/2020-ODSK-OTC/6,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ze dne 4. 11. 2020, č.j. MSP-161/2020-ODSK-OTC/6 se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 12 342 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právní zástupkyně žalobkyně advokátky Mgr. Denisy Soukup Hrušákové.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a průběh řízení před správním orgánem

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení shora specifikovaného rozhodnutí žalovaného (dále jen „**napadené rozhodnutí**“), kterým bylo dle § 66 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 45 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**správní řád**“) zastaveno řízení o její žádosti o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestných činů ze dne 30. 7. 2020 (dále jen „**předmětná žádost**“).

2. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný konstatoval, že žalobkyně se stala dne 5. 5. 2018 obětí trestného činu. Usnesením Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 8 ze dne 15. 10. 2018, č.j. ZT 275/2018-14 bylo trestní stíhání pachatelky předmětného činu podmíněně zastaveno. Žalobkyni byla způsobena těžká újma na zdraví, v jejímž důsledku žalobkyně pozbyla schopnost pracovat v oboru, v němž se vyučila. Byla ji způsobena i psychická újma, neboť se nyní není schopna věnovat oboru, který ji naplňuje. K trestnému činu došlo dne 5. 5. 2018, přičemž žalobkyně byla v nemocnici do 9. 5. 2018 a poté byla propuštěna do domácího léčení. Poté žalovaný citoval § 30 odst. 2 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o obětech trestných činů**“) a uvedl, že předmětná žádost mu byla doručena dne 30. 7. 2020, tedy cca po 2 letech a 2 měsících ode dne, kdy k činu došlo a kdy se žalobkyně dozvěděla o újmě způsobené ji trestným činem, pročež konstatoval, že předmětná žádost byla podána po uplynutí prekluzivní lhůty, čímž došlo k zániku práva na poskytnutí peněžité pomoci. Dále se žalovaný zabýval termínem *dozvědět se o újmě způsobené trestným činem* a účelem zákona o obětech trestných činů a konstatoval, že žalobkyně se o újmě dozvěděla již v době spáchání trestného činu, „[n]eboť již tohoto dne měla povědomí o tom, že jí byla trestným činem způsobena újma na zdraví, která si vyžádala pracovní neschopnost“. Z předmětné žádosti tak bylo na první pohled zřejmé, že byla podána po uplynutí subjektivní prekluzivní lhůty. Nepřípustnost tak byla patrná již z předmětné žádosti a nebylo potřeba provádět dokazování.

II. Obsah žaloby

3. Žalobkyně v žalobě namítala, že žalovaný nesprávně určil počátek běhu subjektivní lhůty, když ji začal počítat ode dne spáchání trestného činu. Tvrdila, že újma může vzniknout také s odstupem, přičemž v případě pochybností je nutné vycházet z toho, kdy se oběť o újmu skutečně dozvěděla. To však žalovaný nezjišťoval, neboť řízení zastavil dle § 66 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 45 odst. 3 správního řádu pro zjevnou právní nepřípustnost, což zjišťování počátku běhu předmětné lhůty a provedení dokazování neumožňuje. Pracovní neschopnost žalobkyně skončila po více než roce od spáchání trestného činu (5. 8. 2019), přičemž do té doby nevěděla minimálně o rozsahu jí způsobené újmy. Navíc teprve následně zjistila, že již nebude schopna vykonávat své dosavadní zaměstnání v oboru, v němž byla vyučena. Do té doby ani nemohla být schopna vyčíslit ztrátu na výdělku ve smyslu § 28 odst. 1 písm. b) zákona o obětech trestných činů. Na běh lhůt je nutno aplikovat ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**občanský zákoník**“), na který odkazuje § 37 zákona o obětech trestných činů. Objektivní prekluzivní lhůta je stanovena v délce 5 let a je tedy nelogické, aby se poskytnutí peněžité pomoci na základě žádosti podané 2 roky a 2 měsíce po spáchání trestného činu přičilo smyslu uvedeného zákona. K ustálení zdravotního stavu žalobkyně nemohlo dojít dříve, než po skončení pracovní neschopnosti, přičemž následky trestného činu u ní dále přetrvávají. Pokud žalovaný od žalobkyně v tomto směru potřeboval více podkladů, měl postupovat dle § 30 odst. 3 písm. a) zákona o obětech trestných činů, nikoliv řízení shora uvedeným způsobem zastavit.
4. Obsahem následující námitky žalobkyně byla nesprávná aplikace § 66 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 45 odst. 3 správního řádu. Žalobkyně odkázala na relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu a konstatovala, že právní nepřípustnost nebyla u předmětné žádosti na první pohled zřejmá, tedy zjevná. O takovémto závěru by se dalo uvažovat

v případě uplynutí objektivní lhůty, posouzení uplynutí subjektivní lhůty je však podstatně náročnější a nelze u něj vycházet toliko z data spáchání trestného činu. Náležité určení počátku běhu subjektivní lhůty vyžaduje určité dokazování a zjišťování, nelze jej vyvodit bez dalšího z podané žádosti. Žalovaný svým nesprávným procesním postupem upřel žalobkyni jakoukoliv možnost se v rámci správního řízení k počátku předmětné lhůty vyjádřit.

5. Závěrem pak žalobkyně namítala nedodržení lhůty k vydání rozhodnutí stanovené v § 30 odst. 3 zákona o obětech trestných činů. Shledal-li žalovaný předmětnou žádost zjevně právně nepřipustnou, je s podivem, že tuto zjevnost konstatoval až po uplynutí lhůty k vydání rozhodnutí.

III. Vyjádření žalovaného k žalobě

6. Žalovaný v zaslaném vyjádření k žalobě soudu navrhl, aby žalobu zamítl. Setrval na závěrech obsažených v napadeném rozhodnutí a konstatoval, že jej považuje za správné po stránce skutkové i právní. K posouzení uplynutí subjektivní lhůty odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí. Stran námitky nesprávné aplikace § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu pak citoval komentářovou literaturu a judikaturu Nejvyššího správního soudu týkající se uvedeného ustanovení a konstatoval, že z obsahu předmětné žádosti, aniž by bylo potřeba provádět dokazování, bylo na první pohled zřejmé, že byla podána po uplynutí subjektivní prekluzivní lhůty a šlo tedy o zjevně právně nepřipustnou žádost. Ohledně námitky nedodržení lhůty k vydání napadeného rozhodnutí pak uvedl, že tato skutečnost nemá vliv na jeho správnost, neboť se jedná o lhůtu pořádkovou.

IV. Replika žalobkyně

7. V replice k vyjádření žalovaného žalobkyně setrvala na podané žalobě a k argumentaci žalovaného odkázala na její odůvodnění.

V. Posouzení žaloby Městským soudem

8. Soud dle § 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, v rozsahu žalobou tvrzených bodů nezákonnosti, kterými je vázán, podle skutkového a právního stavu ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
9. Podle § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů žádost o poskytnutí peněžité pomoci lze podat u ministerstva nejpozději do 2 let ode dne, kdy se oběť dozvěděla o újmě způsobené trestným činem, nejpozději však do 5 let od spáchání trestného činu, jinak právo zaniká.
10. Podle § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu řízení o žádosti správní orgán usnesením zastaví, jestliže byla podána žádost zjevně právně nepřipustná.
11. Námitka žalobkyně, že žalovaný nesprávně aplikoval § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu, je důvodná. Uvedené ustanovení obsahuje neurčitý právní pojem *žádost zjevně právně nepřipustná* a soud se tedy musel zabývat tím, zda lze předmětnou žádost pro tento pojem podřadit. Jak konstatoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 24. 4. 2020, č.j. 3 Ads 95/2018 – 58: „Rozhodnutím o zastavení řízení je správní řízení ukončeno dříve, než dojde k věcnému posouzení žádosti. Potom však též podřazení určité skutkové podstaty fakticky pod pojem zjevné právní nepřipustnosti musí být „nabíledni“ (arg. „zjevné“), tedy bezrozporné a bez nutnosti složitější úvahy správního orgánu, kterou by bylo třeba argumentačně osvětlovat v odůvodnění usnesení o zastavení řízení. Dále (arg. „právní“) pak právní úprava musí být zřejmá, bezrozporná, bezmezerovitá a její aplikace nesmí vyvolávat jakékoli složitější interpretační otázky. Nepřipustnost žádosti musí být jednoznačně patrná již ze samotné právní úpravy bez dalšího, to jest bez nutnosti užití jakýchkoli interpretačních úvah a pomůcek (bez odkazů na judikaturu či na prameny doktrinálního výkladu). Nepřipustnost sama pak bude mít zásadně charakter procesní, může spočívat typicky v nesplnění procesních předpokladů

(příkladem může být zjevný nedostatek procesní způsobilosti žadatele; viz § 29 správního řádu)“. V tomtož rozsudku pak Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem konstatoval, že „[z]astaví-li správní orgán správní řízení, nerozhoduje tím meritorně o podané žádosti (neposuzuje žádost z hlediska hmotného práva), nýbrž se jeho rozhodnutí zakládá výlučně na aplikaci procesních norem.“

12. V uvedeném smyslu již Nejvyšší správní soud judikoval také v rozsudku ze dne 7. 5. 2008, č.j. 2 As 74/2007 – 55 (publ. pod č. 1633/2008 Sb. NSS), když uvedl, že zjevná právní nepřipustnost „[p]ředstavuje neurčitý právní pojem, který je však nutno vykládat restriktivním způsobem. Podle ustanovení § 45 odst. 3 správního řádu totiž takovou žádost správní orgán neprojednává a řízení zastaví. Z důvodu ochrany práv účastníků řízení je proto možno k tomuto způsobu rozhodnutí přikročit jen tehdy, jestliže je skutečně již na první pohled zřejmé, že žádosti nelze vyhovět. To znamená, že tato nepřipustnost musí být patrna již ze samotné žádosti, nikoliv teprve z výsledků dalšího dokazování či zjišťování.“
13. Žalovaný však v posuzovaném případě správní řízení zastavil pro zjevnou právní nepřipustnost s odůvodněním, že ze strany žalobkyně došlo ke zmeškání subjektivní prekluzivní lhůty pro podání předmětné žádosti dle § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Charakterem této lhůty se již Nejvyšší správní soud ve své judikatuře zabýval, když například v rozsudku ze dne 16. 3. 2021 č.j. 4 As 297/2020 – 27 konstatoval, že „[ž]ádost o poskytnutí peněžité pomoci musí být podle § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů podána v dvouleté subjektivní lhůtě u ministerstva, jinak toto právo zaniká. Jedná se tedy o hmotněprávní lhůtu k uplatnění práva, a nikoliv o lhůtu procesní k učinění určitého úkonu ve správním řízení.“ K běhu uvedené lhůty přitom Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. 3. 2021 č.j. 5 As 316/2020 – 38 uvedl, že „[p]rávní úpravu hmotněprávních lhůt pro podání žádosti o poskytnutí peněžité pomoci není možné posuzovat izolovaně od dalších ustanovení zákona o obětech trestných činů. V tomto směru je podstatný jeho § 8, který upravuje poskytování informací oběti trestného činu orgány činnými v trestním řízení. Podle odstavce prvního písm. g) tohoto ustanovení platí, že jakmile se Policie České republiky nebo policejní orgán dostane do prvního kontaktu s obětí trestného činu, informuje ji bez žádosti o tom, za jakých podmínek a v jakém rozsahu má právo na peněžitou pomoc, včetně poučení o lhůtě pro podání žádosti.“
14. Z uvedené judikatury podle soudu plyne jednoznačný závěr, že v případě subjektivní lhůty pro uplatnění nároku dle § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů se jedná o posouzení hmotněprávních podmínek existence, resp. neexistence předmětného nároku, tedy jeho prekluze. Zkoumání prekluze práva je pak již zkoumáním splnění hmotněprávních podmínek pro přiznání tvrzeného nároku. Počátek běhu subjektivní lhůty je navíc nutno ve správním řízení pečlivě zkoumat, a to tak, aby byl postaven najisto, přičemž je nutno přihlížet také k dalším okolnostem, zejména k tomu, zda byla oběť trestného činu o svých právech dostatečně poučena, včetně poučení o lhůtách pro podání předmětné žádosti a o jejich charakteru.
15. Žalovaný však ve vztahu k posouzení včasnosti uplatnění nároku posuzoval hmotněprávní podmínky přiznání tohoto nároku, a to aniž by provedl jakékoliv dokazování. Z tvrzení žalobkyně uvedeného v předmětné žádosti toliko dovodil, že ke spáchání trestného činu došlo 5. 5. 2018 a předmětná žádost byla tedy podána po uplynutí subjektivní lhůty. Tím již ale žádost posuzoval meritorně, a nemohl tedy následně dospět k závěru, že předmětná žádost je zjevně právně nepřipustná. Takový závěr by musel nutně vyplývat z norem procesních, což se však v posuzovaném případě nestalo. Pokud tedy již žalovaný posuzoval

hmotněprávní podmínky uplatnění nároku (zda došlo či nedošlo k jeho prekluzi), byl následně povinen rozhodnout věc meritorně, tedy předmětnou žádost buďto zamítnout na základě nesplnění hmotněprávních podmínek pro jeho přiznání či případně předmětné žádosti vyhovět a žalobkyni nárokovanou částku vyplatit. Žalovaný tak svým postupem zatížil své rozhodnutí nezákonností, neboť nesprávně aplikoval předmětnou právní normu.

16. Jelikož soud napadené rozhodnutí žalovaného, kterým bylo řízení o předmětné žádosti žalobkyně zastaveno, zrušil, nemohl se z podstaty věci zabývat námitkou dodržení subjektivní lhůty pro uplatnění nároku ze strany žalobkyně. Takovéto posouzení musí nejprve provést žalovaný na základě vedeného správního řízení, v němž bude povinen zjistit skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Soud v tomto směru nemůže nahrazovat činnost správních orgánů, vzhledem k zastavení řízení ze shora uvedeného důvodu navíc správní spis neobsahuje de facto nic jiného, než předmětnou žádost a její přílohy.
17. Nedůvodnou však soud shledal poslední námitku žalobkyně, která namítala, že žalovaný nedodržel lhůtu pro vydání rozhodnutí. Soud konstatuje, že žalovaný skutečně vydal napadené rozhodnutí po uplynutí zákonem stanovené lhůty pro jeho vydání. Tato lhůta je však toliko pořádková a její uplynutí by tak nemohlo mít za následek nezákonnost napadeného rozhodnutí. Soud se však stejně jako žalobkyně pozastavuje nad tím, že k takto opožděnému vydání došlo právě u napadeného rozhodnutí, které bylo odůvodněno *zjevnou* právní nepřipustností předmětné žádosti.
18. S přihlédnutím ke všem shora uvedeným skutečnostem a citovaným zákonným ustanovením soudu nezbylo než napadené rozhodnutí pro nezákonnost zrušit (§ 78 odst. 1 s.ř.s.). V souladu s ust. § 78 odst. 4 s.ř.s. soud současně vyslovil, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení. Právním názorem, který soud ve zrušujícím rozsudku vyslovil, je v dalším řízení správní orgán vázán (§ 78 odst. 5 s.ř.s.). Žalovaný tak bude pokračovat v zahájeném správním řízení a zejména pečlivě posoudí, kdy počala běžet subjektivní lhůta pro uplatnění nároku žalobkyně dle § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů, přičemž se bude zabývat také tím, zda byla žalobkyně o těchto lhůtách a také jejich povaze v souladu s judikaturou správních soudů řádně poučena.
19. Za splnění podmínek zakotvených v § 51 odst. 1 s.ř.s. o věci samé rozhodl bez nařízení jednání.
20. Ve druhém výroku tohoto rozsudku přiznal soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 věta první s.ř.s. žalobkyni, která měla ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení. Náklady, které žalobkyni v řízení vznikly, spočívají toliko v nákladech souvisejících s právním zastoupením žalobkyně advokátkou a jsou tvořeny jednak odměnou za právní zastoupení, a to za tři úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby, sepsání repliky), přičemž sazba odměny za jeden úkon právní služby činí dle advokátního tarifu - vyhlášky č. 177/1996 Sb., 3 100 Kč (§ 7, § 9 odst. 4 písm. d/ vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění účinném od 1.9.2006 a dále třemi paušálními částkami ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění účinném od 1.9.2006) a částkou 2 142 Kč odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je advokátka povinna z odměny za zastupování a z náhrad odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (§ 57 odst. 2 s.ř.s.). Zaplacení soudního poplatku soud po žalobkyni nepožadoval, neboť řízení v posuzované věci je od soudních poplatků

osvobozeno. Celková výše nákladů, které žalobkyni v tomto řízení vznikly, tedy činí 12 342 Kč. Soud proto uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení v této výši, a to ve stanovené lhůtě k rukám právní zástupkyně žalobkyně advokátky Mgr. Denisy Soukup Hrušákové (§ 149 odst. 1 o.s.ř. ve spojení s § 64 s.ř.s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 9. dubna 2021

JUDr. PhDr. Štěpán Výborný, Ph.D. v. r.
předseda senátu